

HOMILIE MGR. JOHAN BONNY, BISSCHOP VAN ANTWERPEN HOOGFEEST TENHEMELOPNEMING VAN MARIA

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal Antwerpen
Processie en Eucharistieviering aan de vooravond
Woensdag 14 augustus 2019 - 18 uur

1 Kron. 15, 3-4.15-16 ; 16, 1-2

1 Kor. 15, 54-57

Lc. 11, 27-28

'Gelukkig de schoot die U heeft gedragen en de borsten die u hebben gevoed'. Maar Hij sprak: 'Veeleer gelukkig die naar het woord van God luisteren en het volbrengen'. (Lc. 11, 27-28)

Broeders en zusters,

Maria tenhemelopneming is in Antwerpen een feest van eerste rang. Het is ons patroonsfeest: patroonsfeest van het bisdom, de kathedraal, het kapittel en van de stad Antwerpen. We zijn deze liturgie begonnen met een bescheiden processie. We zijn met het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Antwerpen naar buiten gekomen. We hebben Maria laten zien aan al wie haar zien wilde: kerkgangers en toevallige passanten, Vlamingen en buitenlanders, christenen en andersgelovigen of andersdenkenden. Maakt het dan een verschil: een stad zonder Maria of een stad met Maria? Ongetwijfeld. Hoe zou het anders komen dat Antwerpen als geen andere stad in onze gewesten vol beelden van Maria staat, in elke straat en op elk plein?

Heeft dat met onze geschiedenis te maken? Ongetwijfeld. Wie de ziel van een volk wil kennen en verstaan, kan zich niet beperken tot bezoeken aan musea, artikels in kranten of toespraken van rederijkers. De taal van een volk reikt veel verder en dieper. Wat een volk niet kan of mag zeggen met woorden, zegt het met beelden. Dat hebben generaties voor ons hier gedaan. Vaak in heel rumoerige, beproefde en onzekere tijden. In de wisseling der gezichten en der omstandigheden zochten ze naar duurzame verhalen en duurzame waarden. Wie of wat konden ze samen hoog houden zonder in een nieuw conflict of in een nieuwe illusie terecht te komen? De tijd werkte daarbij als een filter en als een waarmerk. Het beste wat de tijd overleeft is geen dikke droesem, maar een dunne en broze bovenlaag. Een bovenlaag van gedeelde gevoelens, inzichten en verlangens. Een bovenlaag die je zo kapot kan slaan, met woorden of met daden. Tot die dunne en broze bovenlaag van onze stedelijke erfenis behoort het gelaat van Maria, overal aanwezig, even vriendelijk als weerloos. Wie zorg wil dragen voor onze identiteit kan niet om haar heen.

Gaat het met Maria dan enkel om de geschiedenis en haar overblijfselen? Gelukkig niet. Maria staat ook voor wie wij vandaag als kerkgemeenschap en als stad willen zijn. Een stad zonder Maria of een stad met Maria: maakt dat een verschil uit? Ongetwijfeld. Willen wij leven in een stad en een samenleving die luistert naar het woord van God, of willen wij dat niet? Dat maakt wel degelijk een groot verschil uit. Heel het leven van Maria had met het woord van God te maken. Zij luisterde naar Gods woord en nam het ernstig. Zij was bereid om mee te werken aan de menswording van Gods woord en gaf haar 'ja-woord'. Zij stapte mee in het verhaal van Jezus: hoe hij met mensen omging, hoe hij de waarheid sprak en goedheid uitstraalde, hoe hij zieken genas en kansarmen ondersteunde, hoe hij zonden vergaf en mensen een nieuwe kans gaf, hoe hij met schijnheiligheid en tegenstand omging, hoe hij zijn kruis droeg en hoe hij stierf, hoe hij opstond uit het graf en de leerlingen van zijn Geest vervulde. Ze hield zich niet afzijdig of neutraal. Zij liet Jezus een nieuwe en andere invulling geven aan alles wat ze over God wist (of dacht te weten), aan alle waarden die ze erfde (zelfs de heiligste waarden), aan alle argumenten die ze kon bedenken (zelfs de meest logische argumenten). Ze liet Jezus haar leven binnenste buiten keren. Zij werd een andere vrouw, een nieuwe mens.

Luisteren naar het woord van God: het is nooit gemakkelijk en evident geweest. Het woord van God zit aan je vel. Het daagt je uit. Het spreekt je tegen. Het haalt je weg uit de zekerheid van je logica en je berekening. Het reikt zoveel verder dan wat je kan voorstellen of verzekeren. Er staat een prijs op. Profeten en martelaren van alle tijden hebben het geweten. Geen wonder dus dat het woord van God in onze samenleving geen sympathieke beurt maakt. En toch. Toch leven en werken in onze stad zovelen die in het woord van God hun inspiratie en hun richtsnoer vinden. Wie zijn het? Christenen uit oost en west, noord en zuid – katholieken, protestanten, orthodoxen, evangelicalen – die zich voeden en spiegelen aan de Bijbel, Oud en Nieuw Testament. Joden die dagelijks lezen in de Thora en de profeten, bidden met de psalmen, studeren op de heilige teksten. Moslims die lezen in de Koran en zoeken naar de betekenis van de woorden van hun profeet. Mensen met wortels in het Boeddhisme of het Hindoeïsme die inspiratie zoeken in eeuwenoude oosterse wijsheid. Maar ook zoekende of geëngageerde mensen die meer krediet geven aan de stille stem van hun geweten dan aan de logica van de dag, die liever handelen vanuit een hoger doel dan vanuit een berekend plan, die echtheid verkiezen boven schijn. Luisteren naar het woord van God: het behoort tot de identiteit van zovele medeburgers en medewerkers in ons stad. Het behoort ook tot mijn identiteit als christen en als bisschop.

Terug naar de vraag: een stad zonder Maria of een stad met Maria: maakt dat een verschil uit? Ongetwijfeld. Omdat het woord van God een verschil uitmaakt. Omdat het woord van God anders optelt en anders aftrekt, anders spreekt en anders zwijgt, anders verzamelt en anders verbindt, anders verwelkomt en verdeelt, anders leeft en anders sterft. Waar leggen wij onze lat en waar trekken wij onze cirkels? Hoe moedig of hoe bang zijn wij? Het woord van God heeft met een 'verschil' te maken. Een 'verschil' dat we kunnen weigeren of toelaten, hoogachten of weglachen, verdiepen of verkwanselen. Antwer-

pen heeft alles te winnen met een samenlevingsverband dat zich ook durft te meten aan de maat van het woord van God, aan de toetssteen van het Evangelie en aan de brede horizon van het Godsrijk. Dat ontwijken is een weg naar beneden.

Waar toe nodigt deze feestdag van Maria ons dan uit? Laat mij een dubbele hoop naar voren schuiven. Enerzijds hoop ik dat allen die het woord van God ernstig nemen – ieder vanuit zijn traditie of invalshoek – het gesprek verdiepen over de vraag wat Gods woord vandaag voor ons betekent en hoe we er samen kunnen van getuigen. Daar schuilt ongetwijfeld een tekort. Daar mogen wij als katholieke kerkgemeenschap onze taak als brugbouwer of bemiddelaar niet verwaarlozen. Anderzijds hoop ik dat wie werken aan de toekomst van onze samenleving de ruimte die het woord van God toekomt niet afblokken. In de laatste eeuw zijn minstens evenveel slachtoffers gevallen voor monoculturen zonder God dan in vorige eeuwen voor monoculturen met God. Wat is enger en gevaarlijker dan een ruimte waarin alleen ons eigen woord mag klinken? Ook daar schuilt een tekort. En ook daar mogen wij als katholieke kerkgemeenschap geen forfait geven. Het is onze opdracht om het publieke gesprek van vandaag te toetsen aan de volle draagkracht van Gods woord. Dat is een weg naar boven. Kijk maar naar het schilderij van Pieter Paul Rubens vooraan in deze kathedraal.

Amen.

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen